

OD KOMITETU REDAKCYJNEGO

Numer specjalny „Roczników Pedagogicznych” z 2017 r. poświęcony jest postaci błogosławionego Edmunda Bojanowskiego jako pedagoga, jego myśli pedagogicznej i jej realizacji współcześnie. Bojanowski jako wychowawca z całym zaangażowaniem i odpowiedzialnością czerpał z osiągnięć historii i tradycji, współczesnych sobie teorii wychowania, praktyki oraz własnego doświadczenia i obserwacji dzieci. Pozostawił swoje notatki i opracowania, stanowiące bardzo bogaty materiał źródłowy nie tylko do opisu jego historii życia, ale także działalności, myśli pedagogicznej oraz praktycznych wskazań dla organizacji i prowadzenia edukacji, poczynawszy od najmłodszych, w instytucji ochron.

Z inicjatywy Zgromadzenia Sióstr Służebniczek BDNP w Dębicy, gdzie w archiwum przechowywane są rękopisy notatek E. Bojanowskiego, podjęto starania o ich publikację. W tym celu przygotowany został naukowy projekt badawczy „Edycja krytyczna notatek Edmunda Bojanowskiego *Prace, szkice i notatki Edmunda Bojanowskiego. Inedita; Kompendium edukacyjne Edmunda Bojanowskiego*”, realizowany od 15 maja 2015 r. do 31 grudnia 2016 r. Projekt został zrealizowany dzięki współpracy Federacji Sióstr Służebniczek NMP z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II przez interdyscyplinarny zespół badawczy pod kierunkiem Rady Naukowej. Efektem jest publikacja *Prace, szkice i materiały Edmunda Bojanowskiego. Inedita* oraz opracowanie bogatego zbioru jego materiałów na temat wychowania *Kompendium edukacyjne Edmunda Bojanowskiego*. Obydwie publikacje otrzymały nagrodę Stowarzyszenia Wydawców Katolickich Feniks 2017. Ich oficjalna promocja odbyła się 10 marca 2017 r. w KUL w ramach Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Perły polskiej myśli edukacyjnej. Nowe źródła do poznania myśli i dzieła Edmunda Bojanowskiego”. Kolejne ogólnopolskie konferencje naukowe i promocje miały miejsce w Gostyniu–Grabonogu, 1 kwietnia 2017 r. podczas konferencji „Aktualność przekazu źródeł i myśli pedagogicznej Edmunda Bojanowskiego dla współczesnej edukacji”, oraz 28 października 2017 r. w Papieskim Wydziale Teologicznym, Collegium Bobolanum w Warszawie – konferencja naukowa „Ochronić wychowując. Promocja dzieł i myśli pedagogicznej błogosławionego Edmunda Bojanowskiego”.

Zawarte w niniejszym numerze artykuły zostały opracowane przede wszystkim przez członków Rady Naukowej i zespołu badawczego zaangażowanych w realizację projektu kierowanego przez s. dr hab. Marię Loyolę Opielę. Udział w projekcie doktorantów i młodych naukowców, specjalizowanie się w badaniach humanistycznych dla rozwoju teoretycznych podstaw teorii i praktyki pedagogicznej, przyniósł efekty także w postaci artykułów.

Wprowadzenie do całości prezentowanych zagadnień dotyczących osoby i myśli pedagogicznej E. Bojanowskiego stanowi artykuł ks. kard. Zenona Grocholewskiego *Miłość w służbie prawdziwych wartości w myśli i pracy pedagogicznej bł. Edmunda Bojanowskiego*. Postulat, aby równocześnie motywem i zarazem celem wychowania była miłość, łączy się z zaangażowaniem w realizację życia chrześcijańskiego na co dzień, w realizację praktyki miłości we wszystkich dziedzinach życia. W odniesieniu do Objawienia Bożego zostały ukazane niezmiennie prawdy etyczno-moralne zakorzenione w naturze człowieka, których Kościół nieustannie naucza, co daje podstawę do wskazania, jak bardzo myśl i działalność pedagogiczna Bojanowskiego była realistyczna i owocna, stąd może ona być inspiracją i wzorem we współczesnej rzeczywistości. Pojęcia miłości nie używał on bowiem teoretycznie, gdyż stanowiła dla niego tak oczywistą treść życia, że przenikała każdy jego wymiar. Chodziło tu przede wszystkim o relacje do osób – do Boga, do samego siebie i do bliźnich oraz do ludzkich wspólnot – rodziny, Ojczyzny, narodu, Kościoła. To ujęcie stwarza właściwy kontekst dla ukazania sylwetki E. Bojanowskiego jako pedagoga (L. Dziaczkowska), integralnego wychowania człowieka w jego koncepcji (s. M.L. Opiela) oraz filozoficznej interpretacji jego integralnej pedagogiki (ks. M. Sztaba).

Nie bez znaczenia było silne nawiązanie do tradycji narodowych, rodzinnych, szczególnie gdy chodzi o kształtowanie postaw religijnych, moralnych i patriotycznych. Wychowanie religijne nie jest czymś odrębnym, lecz niezastąpioną, składową częścią wychowania w ogóle. Stanowi ono istotny element całości oddziaływań na rozwój i życie dziecka, inspirowanych wiarą. Na kanwie zachowanych pism ks. A. Kiciński, mając na uwadze katechezę rodzinną, przedstawia propozycję opracowania katechizmu według bł. Edmunda Bojanowskiego. A. Rynio ukazuje ponadczasową wartość modelu formacji, a ks. M.S. Wierzbicki i s. S.N. Matsulevich sylwetkę wychowawcy i jego rolę w ujęciu E. Bojanowskiego. Natomiast analizy myśli pedagogicznej E. Bojanowskiego w perspektywie współczesnych wyzwań edukacyjnych dokonał ks. A. Łuczyński.

Wychodząc z założenia, że kształtowanie osoby w wychowaniu stanowi całość oddziaływań na życie osoby inspirowanych wiarą, Bojanowski wyprowadzał wnioski praktyczne. Powinno ono obejmować całego człowieka w pełnym kontekście jego życia i rozwoju, powinno chronić osobę. Najważniejsze miejsce i niezastąpioną rolę mają tu rodzice i rodzina, którą należy wspierać zgodnie z zasadą pomocniczości. Uwzględnianie wymiaru religijnego w wychowaniu jest drogą najpełniejszego rozwoju osoby, przekraczającego wymiar doczesny. Jest też ratunkiem dla współczesnej edukacji i cywilizacji. Należy się liczyć ze światem przeżyć i doświadczeń dziecka, konieczna jest znajomość podstawowych psychologiczno-dydaktycznych uwarunkowań pracy wychowawczej z dziećmi w wieku przedszkolnym. W ten kontekst wpisują się artykuły prezentujące aspekty realizacji myśli bł. E. Bojanowskiego: *Zajmując się dziećmi znaczy pomyśleć o rodzinie* – we współpracy z rodziną (ks. A. Jasnos), rozpatrywana w ujęciu Bojanowskiego formacja religijna dziecka (ks. D. Konopko), wychowanie prospołeczne (K. Braun) oraz wychowanie patriotyczne w jego koncepcji i przykłady jego praktycznego zastosowania we współczesnej szkole (S. Nowak).

Harmonijne wychowanie i prowadzenie osoby od najmłodszych lat ku pełni człowieczeństwa wymaga nie tylko podążania ku najwyższym wartościom, ale i ochrony osoby przed zagrożeniami dla jej integralnego rozwoju. Ochrona ta najpełniej i najowocniej może zostać zrealizowana przez dobrze zorganizowane i realizowane wychowanie. Stąd kolejne artykuły przybliżają koncepcję ochrony w ujęciu Bojanowskiego (M. Kotala) i elementy procesu ochrony realizowanego w działaniach wychowawczych, ukazujące: metody wychowania (I. Szewczak), zabawę dziecka w wieku przedszkolnym (E. Kurrowicka) w jego koncepcji pedagogicznej oraz troskę o zachowanie rodzimej kultury i języka w jego pismach i praktyce pedagogicznej (I. Jabłońska).

Ważne dopełnienie zawartych w artykułach treści stanowią prezentacje przykładów realizacji myśli pedagogicznej E. Bojanowskiego w praktyce pedagogicznej przez siostry z czterech zgromadzeń słuźebniczek: we współczesnych ochronkach–przedszkolach (s. A.M. Zoń), w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (s. M.E. Mehal), w grupach religijnych/formacyjnych dziecięcych i młodzieżowych (s. R.N. Hagiel) oraz z osobami dorosłymi – Rodzina bł. Edmunda Bojanowskiego (s. A.M. Kopoczek).

Przykładem podejmowanych refleksji teoretycznych i realizacji ważnego wskazania dotyczącego troski o właściwą harmonię i wzajemne dopełnianie się teorii i praktyki pedagogicznej jest sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji pt. „Aktualność przekazu źródeł i myśli pedagogicznej bł. Edmunda

Bojanowskiego dla współczesnej edukacji”, która odbyła się w Gostyniu–Grabonogu 1 kwietnia 2017 r. (ks. A. Jasnos), oraz opracowana bibliografia prac dyplomowych, licencjackich, magisterskich inspirowanych myślą pedagogiczną bł. E. Bojanowskiego (P. Szuppe).

Wyrażając wdzięczność Autorom i Recenzentom publikowanych w niniejszym numerze specjalnym artykułów oraz tekstów przybliżających praktyczną realizację myśli pedagogicznej E. Bojanowskiego, zachęcamy do lektury i jej twórczej interpretacji. Zawarta w materiałach archiwalnych oraz kontynuacji jego dzieła w osobach, działaniach i strukturach stanowi podstawę do dalszych badań, w których koniecznie należy uwzględnić pełny kontekst źródłowy.

Maria Loyola Opiela st. BDNP
ks. Andrzej Jasnos